

راهکارها و راهبردهای اجرایی شدن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

امیرعلی کتابی^۱

۴

دوره ۲، شماره ۱، پیاپی ۴
بهار ۱۴۰۵

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

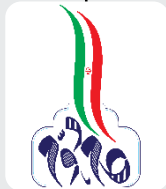
۱۴۰۴/۱۰/۱۸

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۱۲/۰۶

صص: ۴۵-۲۵

شابا الکترونیکی: ۳۱۱۵-۸۸۶۲

DOI: 10.22034/syssir.2026.735057

استناد: کتابی، امیرعلی (۱۴۰۵). راهکارها و راهبردهای اجرایی شدن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، پژوهش‌های راهبردی گام دوم انقلاب اسلامی، ۲(۴)، ۲۵-۴۵.

۱. استادیار گروه مدرسی انقلاب اسلامی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

وقوع انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ که به حق یک انقلاب کبیر بی نظیر می باشد، هم باعث تغییر و تحولات بنیادی در جنبه‌های مختلف فرهنگی سیاسی اقتصادی و علمی فناوری در کشور شد و هم بر معادلات منطقه‌ای و جهانی تاثیر نهاد. انقلاب از یکطرف کشور ما را وارد دوره رشد، پیشرفت و تعالی پس از دوره طولانی انحطاط نمود و از طرف دیگر در دسته دلایل فروپاشی نظام دوقطبی قرار گرفته و نیز باعث اقتدار کشور شده و معادلات منطقه‌ای را از طریق ایجاد محور قدرتمند مقاومت تغییر داد. انقلاب هم چنین باعث گسترش بیداری اسلامی در جهان شد. می توان گفت بیانیه گام دوم دکترین و مانیفست انقلاب اسلامی است که در نگاهی کلان مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین حوادث و رخداد‌های پیش از انقلاب و بعد از آن و راه‌کارهای پیش رو در مسیر پیشرفت همه‌جانبه در آن مدون است. مفاد این بیانیه تشکیل دهنده یک نظام فکری است که تبیین آن نگاهی منظومه‌ای و چند ساحتی می طلبد و بر پژوهشگران و نخبگان است که از منظر علوم و نظریه‌های مختلف گفتمان حاکم بر بیانیه را تشریح، ابعاد و لایه‌های مترتب بر آن را فرادست آورند.

صدور بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که به مناسبت عبور موفق انقلاب از سال چهلم موجودیت خود توسط رهبر فرزانه انقلاب صادر گردید، اقدامی هوشمندانه و ابتکاری در تاریخ انقلاب‌ها به شمار می آید. بیانیه هم یک سند توصیفی درباره گذشته است و هم یک سند آینده‌نگر افتخارآمیز بالادستی و ازجمله منشور حرکت انقلاب اسلامی در آینده و در ۴۰ سال دوم انقلاب است. این سند عمیق و روشنگر، با توجه به ابعاد مختلف مطرح شده در آن، باید مبنای راهبردنگاری‌ها و نظریه پردازی‌های اسلامی بومی قرار گیرد تا در مسیر دستیابی به اهداف و آرمان‌های عالی نظام در زمینه‌های مختلف، از سلطه قدرت‌ها و نظریه‌های غربی دور شویم. نظام انقلابی باید در حیطه‌های مختلف فرهنگی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و علمی فناوری به تولید نظریه اهتمام کند تا زمینه‌های اعتلای بیشتر کشور را فراهم نماید. همکاری دو نهاد حوزه و دانشگاه شرط اصلی تولید این نظریه‌هاست. در این نوشته، پس از بیان تعدادی از مهمترین فرازهای بیانیه گام دوم و تفصیل آنها با استفاده از تعدادی شواهد تجربی، وارد بحث راهکارها و راهبردهای عملیاتی شدن مفاد بیانیه در چهار موضوع فرهنگ و اجتماع، اقتصاد، سیاست و علم و فناوری می‌شویم.

منبع اصلی این مقاله خود بیانیه گام دوم است. البته در بخش راهکارها و راهبردها به جز مفاد بیانیه تعدادی از نظرات نگارنده نیز به متن افزوده شده است.

الف) گزیده فرازاها:

یکی از پرکاربردترین و مهمترین کلمات کلیدی در بیانیه گام دوم، یادآوری نقش جوانان انقلابی، هم در ۴۰ سال اول در صحنه‌های مختلف انقلاب -از جمله جنگ تحمیلی و پیشبرد علمی و فناوری - و هم وظیفه آنان در ساختن آینده و حل مشکلات کشور در همه حیطه‌ها و لزوم توجه به توان و نیروی خستگی ناپذیر آنان و دادن اجازه ورود آنها در نقش‌های مختلف است. گزیده فرازهای بیانیه در پنج عنوان زیر ارائه می‌شود:

۱- انقلاب اسلامی بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب معاصر: بیانیه در ذکر برتری انقلاب اسلامی نسبت به انقلاب‌های معاصر جهان در میزان حضور مردم و حفظ آرمان‌های آن می‌فرماید: «انقلاب پرشکوه ملت ایران که بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چله پر افتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دومین مرحله خودسازی، جامعه سازی و تمدن سازی شده است.» (بیانیه گام دوم)

مقایسه انقلاب اسلامی با انقلاب‌های فرانسه و روسیه نشان می‌دهد که در حالی که میزان شرکت مردم در انقلاب فرانسه حداکثر ۱۰٪ و در انقلاب روسیه حداکثر ۱٪ بوده است، در ایران اکثریت قریب به اتفاق مردم در انقلاب شرکت نمودند. پس از پیروزی انقلاب نیز همواره مردم با حضور در صحنه از جمله در جنگ تحمیلی و نیز خستی کردن فتنه‌ها نقش بی‌بدیلی داشته‌اند. بعلاوه، تغییرات ناشی از انقلاب، چه تغییرات سیاسی اقتصادی فرهنگی و علمی در داخل و چه تغییرات در محیط منطقه‌ای از جمله ظهور قدرتمندان محور مقاومت و چه در محیط جهانی مانند فروپاشی نظام دوقطبی و گسترش بیداری اسلامی یک نمونه بی‌نظیر است.

از نظر سرنوشت آرمان‌های انقلاب نیز می‌دانیم که در فرانسه، در سال ۱۷۹۹ یعنی ۱۰ سال پس از وقوع انقلاب، ناپلئون امپراطوری اول را پدید آورد و با ورود فرانسه به جنگ‌های ناپلئونی و شکست این کشور، با تشکیل کنگره وین در سال ۱۸۱۵ و انتصاب لویی هجدهم، کار انقلاب تمام شد. در

روسیه هم، پس از مرگ استالین در سال ۱۹۵۳، خروشچف به قدرت رسید، وی با دست کشیدن از آرمان‌های انقلابی گفت: بمب اتم طبقه نمی‌شناسد و به طرف تنش زدایی و همزیستی مسالمت آمیز یا دتانت با غرب رفت. در این زمان، جنگ سرد مسکو و پکن از جنگ سرد آمریکا و شوروی مهمتر بود. وضع آرمانهای انقلاب چین هم با گرایش غربی گروهی از "روشنفکران با رنگ و اب پارسی" طرفدار تنگ شیائو پینگ که از پس از شکست انقلاب فرهنگی چین قدرت را در دست داشته اند، مشخص است.

رهبری معظم انقلاب در رابطه با ماندگاری آرمان‌های انقلاب اسلامی می‌فرماید: «شعارهای جهانی این انقلاب دینی هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد. زیرا فطرت بشر در همه اعصار با آن سرشته است. آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت، برادری، هیچ‌یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست. هرگاه دزدگی پیش آمده از رویگردانی مسئولان از این ارزش-های دینی بوده است و نه از پای بندی به آنها و کوشش جهت تحقق آنها» (بیانیه گام دوم) ۲- لزوم شناخت درست گذشته و داشتن نگاه خوش بینانه به آینده:

رهبر معظم انقلاب درباره لزوم داشتن نگاه راهبردی به شناخت درست گذشته می‌فرماید: «برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد عفلت شود، دروغ‌ها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌ای قوی تحریف و درغپردازی درباره گذشته و حتی زمان حال را دنبال می‌کنند و از پول و همه ابزارها برای آن بهره می‌گیرند. رهنمان فکر و عقیده و آگاهی بسیارند، حقیقت را از دشمن و پیاده نظامش نمی‌توان شنید.» (بیانیه گام دوم) بیانیه در توصیه‌ها برای گام دوم نیز می‌فرماید:

«نخستین توصیه من امید و نگاه خوش بینانه به آینده است. بدون این کلید اساسی همه قفل‌ها، هیچ گامی نمی‌توان برداشت. یک امید صادق و متکی به واقعیات عینی. در طول این چهل سال و اکنون مانند همیشه سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعالترین برنامه‌های آن مایوس سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده است... شما جوانان باید پیشگام در شکستن این محاصره تبلیغاتی باشید. در خود و دیگران نهال امید به آینده را پرورش دهید. ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانید. این نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد شماست... دنیا به جوان ایرانی و پایداری ایرانی و

ابتکارهای ایرانی در بسیاری از عرصه‌ها با چشم تکریم و احترام می‌نگرد. قدر خود را بدانید و با قوت خداداد به سوی آینده خیز بردارید و حماسه بیافرینید.» (بیانیه گام دوم)

۳- بیانیه در توجه به نقش تعالی بخش و تکاملی انقلاب اسلامی و پایان دادن به یک دوره سقوط تاریخی می‌فرماید: «انقلاب به یک انحطاط تاریخی طولانی پایان داد و کشور که در دوران پهلوی و قاجار به شدت تحقیر شده و عقب مانده بود، در مسیر پیشرفت سریع قرار گرفت.» (بیانیه گام دوم) از ویژگی‌های دوران پهلوی و قاجار عبارت بودند از:

۱- استبداد سیاسی: که در هر دو دوره بویژه دوره پهلوی، زبانزد خاص و عام بود. نگاهی به عملکرد ساواک و تعداد عظیم زندانیان سیاسی در آن زمان، بی‌قدرتی مجلس و دولت و مانند آن، این امر را نشان می‌دهد (کلر بریر، ۱۳۵۸: ۱۲۱). وقوع انقلاب مشروطه در دوره قاجار نیز علیه استبداد حاکم صورت گرفت و البته سپس با شکست آن انقلاب وضع سابق ادامه یافت.

۲- وابستگی به قدرت‌های خارجی: مشهور است که مقامات قاجار یا انگلوفیل بودند و یا روسوفیل. هم چنین، پهلوی‌ها آشکارا به بلوک غرب به ویژه آمریکا و انگلیس وابسته بودند. چرچیل و روزولت در سال ۱۹۴۳ در کنفرانس تهران، درباره رضا شاه گفتند «خودمان او را آوردیم و خودمان بردیم.» (احمد فاروقی، ۱۳۵۸: ۲۸) از دست دادن بحرین، تصویب لایحه کاپیتولاسیون و عضویت در سنتو در زمان محمدرضا شاه نیز گویای وابستگی به غرب بود.

۳- عقب ماندگی در علم و فناوری: در دوره‌های قاجار و پهلوی از نظر علمی و فناوری هیچ پیشرفتی در کشور دیده نمی‌شد. در دوره پهلوی، صنایع مونتاژ، پزشکان خارجی، مدیران شرکت‌ها خارجی و ارتش نیز تحت سیطره ده‌ها هزار مستشاران بیگانه بود. در این زمان در دانشگاه‌ها از پیشرفت علم و فناوری خبری نبود.

۴- فساد گسترده در دربار: تجمل پرستی، دستبرد دائمی به خزانه ملی و هوسرانی از ویژگی‌های شاخص دربار در آن دوران‌ها بود. در دوره قاجار، گرفتن وام برای مسافرت به اروپا و خوشگذرانی و در مقابل دادن امتیازات مختلف به بیگانگان یک امر روزمره بود.

هم چنین، خاطرات فردوست و علم و دیگران گویای گستردگی فساد دربار پهلوی است. ثروت عظیم درباریان فراری پس از انقلاب نیز این امر را نشان می‌دهد. (حسین فردوست، ۱۳۷۰: ۲۵۹-۲۶۰)

انقلاب اسلامی با تشکیل حکومت مردم سالار دینی، استقلال از بیگانگان، پیشرفتهای خیره کننده در علم و فناوری و تشکیل نظام اسلامی که پیش شرط انتصاب کارگزاران آن، دینداری و پاکدستی است، به این دوره انحطاط پایان داد.

۴- تقابل اسلام و استکبار؛ پدیده برجسته جهان معاصر:

رهبر فرزانه انقلاب درباره مظاهر عزت نظام جمهوری اسلامی، فریبکاری غربی و عدم فایده مذاکره با آمریکا می‌فرماید: «عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن... شاخه‌هایی از اصل عزت حکمت و مصلحت در روابط بین المللی‌اند. صحنه جهانی امروز شاهد پدیده‌هایی است که تحقق یافته یا در آستانه ظهورند: تحرک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه آمریکا و صهیونیسم، شکست سیاست‌های آمریکا در غرب آسیا و زمین گیر شدن همکاران خائن آن در منطقه، گسترش حضور قدرتمندانه سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه. اینها بخشی از مظاهر عزت جمهوری اسلامی است که جز با شجاعت و حکمت مدیران جهادی بدست نمی‌آید. سردمداران نظام سلطه نگرانند. پیشنهادهای آنها عمدتاً شامل فریب و خدعه و دروغ است. امروز ملت ایران علاوه بر آمریکای جنایتکار، تعدادی از دولت‌های اروپایی را نیز خدعه گر و غیر قابل اعتماد می‌داند. دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را با آنها با دقت حفظ کند. از ارزش‌های انقلابی و ملی خود یک گام هم عقب نشینی نکند. از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد و در همه حال عزت کشور و ملت خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت جویانه و البته از موضع انقلابی مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند. در مورد آمریکا، حل هیچ مشکلی متصور نیست و مذاکره با آن، جز زیان مادی و معنوی محصولی نخواهد داشت.» (بیانیه گام دوم)

۵- دیگر برکات بزرگ انقلاب اسلامی:

علاوه بر چها مورد پیش گفته، بیانیه مجموعه‌ای از برکات دیگر انقلاب را ذکر کرده که در اینجا معرفی می‌شوند:

۱- ثبات و امنیت و حفظ تمامیت ارضی کشور و از جمله معجزه پیروزی در جنگ ۸ ساله و شکست پشتیبانان صدام.

۲- ارتقای شگفت آور بینش سیاسی مردم و مشارکت مردمی در خدمت رسانی.

۳- سنگین شدن کفه عدالت در تقسیم امکانات کشور که با هیچ دوره ای قابل مقایسه نیست. البته ما پیرو عدالت علوی هستیم و باید از شکاف‌های عمیق طبقاتی بیمناک باشیم. همچنین باید دستگامی کارآمد با رفتاری قاطع در قوای سه گانه حضور دائم داشته و نظارت و با فساد مبارزه کند. البته در مقایسه با بسیاری از کشورها بویژه حکومت طاغوت، فساد در جمهوری اسلامی بسیار کمتر است، ولی حتی آنچه هست، قابل قبول نیست. در این رابطه چشم امید ما به جوانان است.

۴- افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی ناشی از رویکردهای دینی و اخلاقی. نمودهای آن صف جوانان برای امور دینی مانند اعتکاف، روحیه برادری، حضور در جنگ و... می باشد.

۵- نتیجه و محصول تلاشها و جهت گیری‌های انقلابی و جهادی:

۱- کشور و ملتی آزاد و مستقل، متدین، با عزت و دارای منطق قوی در مسائل جهانی. استقلال و آزادی دو عطیه الهی و دستاورد هزاران انسان والا و فداکار و شجاع است. البته استقلال نباید به معنای زندانی کردن سیاست و اقتصاد در میان مرزهای خود و آزادی نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود.

۲- کشور و ملتی مقتدر و دارای جایگاه متعالی و شایسته، مطمئن و امیدوار.

۳- کشور و ملتی سرآمد در انگیزه‌های جهادی و جمعیت جوان و کارآمد. جوانان محور تحقق نظام پیشرفته هستند.

۴- کشور و ملتی پیشرفته در علم و رکورددار در شتاب پیشرفت‌های علمی و دارای رتبه بالا در انرژی هسته‌ای، سلول‌های بنیادی، نانو و هوافضا.

۵- کشوری بی نظیر از نظر ظرفیت‌های طبیعی و انسانی و دارای ۱۴ میلیون نفر با تحصیلات عالی. دارای ۱٪ جمعیت جهان با ۷٪ منابع و دارای سواحل دریایی طولانی و موقعیت خوب میان شمال و جنوب و شرق و غرب و دارای بازار بزرگ و ۱۵ همسایه با ۶۰۰ میلیون نفر جمعیت.

اگر در برهه‌هایی از تاریخ ۴۰ ساله به شعارها بی توجهی نمی شد، بی شک دستاوردها بسی جلوتر و مشکلات نیز وجود نداشت. (بیانیه گام دوم)

ب) راهکارها و راهبردهای عملیاتی شدن بیانیه:

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی حاوی مجموعه‌ای از رهنمودها و راهبردها برای اجرائی و عملیاتی شدن نیز هست. نگارنده سعی می‌کند در راستای اجرایی و عملیاتی شدن مفاد بیانیه با بهره‌گیری از این رهنمودها و نیز ذکر مواردی پیشنهادی، راهکارها و راهبردهایی را بیان نماید:

بیانیه سندی است برای شکل دهی تحولات مختلف در گام دوم انقلاب و در این راستا از نظریه نظام انقلابی حمایت می‌کند.

نظام انقلابی اسلامی نظامی است که قوانین، نهادها و کارگزارانش بر مبنای معیارها و آموزه‌های عمیق اسلامی تدوین، ایجاد و منصوب گردیده و مبنای فعالیت کارگزارانش، اجرای تکلیف دینی و مبتنی بر مدیریت جهادی و اصل ما می‌توانیم، باشد.

نظام سلطه بین‌المللی، برای حفظ منافع استعماری خود، مبارزه با انقلاب‌ها را در صدر اهدافش قرار می‌دهد. غرب امروزه با وقوع انقلاب در جوامع مختلف مخالف است، زیرا انقلاب‌ها معمولاً با منافع سلطه‌طلبانه غربی‌ها به مخالفت بر می‌خیزند. به همین دلیل، بسیاری از محافل علمی در غرب، در مورد نتایج داخلی و خارجی انقلاب یا نمی‌نویسند یا بسیار کم نوشته و نوشته‌هایشان زهرآگین و علیه انقلاب است.

نظام‌های غربی حتی از بیان این جمله ابایی ندارند که با وقوع انقلاب در یک کشور، بگویند در تلاشند تا آن کشور را آرام نموده و به وضع سابق برگردانند.

آن‌ها در این مسیر در مقابل دیدگاه انقلابی و نظام انقلابی، نظریه‌های روزمرگی و توسعه بر مبنای ایدئولوژی ناسیونالیستی و لیبرالیستی و مانند آن را با ظاهری علمی مطرح می‌کنند؛ به گونه‌ای که نتایج آن بازگشت انقلاب به مسیرهای هدفدار غربی باشد. حال، در صورتی که کشور انقلابی مسیر مورد نظر آنها را نرود، آنگاه سعی می‌کنند با انواع تلاش‌های نفوذ و روش‌ها، راهبردها و دکترین‌ها، مانند جنگ خفیف ریگان، مهار کلیتون، حمله پیش‌دستانه بوش، تحریم‌های فلج‌کننده اوپاما و فشار حداکثری ترامپ علیه انقلاب اسلامی، که همگی به شکست انجامیدند، کشور مورد نظر را تسلیم نموده و به مسیر مورد نظر خود ببرند.

به طور کلی، مفاهیم و دیدگاه‌های بیانیه گام دوم می‌تواند از نظر موضوعی در دسته‌های زیر گروه

بندی شود:

الف) جامعه و فرهنگ (ب) اقتصاد (ج) سیاست (د) علم و فناوری
الف) جامعه و فرهنگ:

فرهنگ و محتوای آن به دلیل نهادینه شدن در ذهنیت جامعه، نقش آشکاری در شکل دهی رفتارهای سیاسی اجتماعی مردم و خواص دارد. بیانیه در اهمیت معنویت و اخلاق می‌فرماید: "معنویت و اخلاق جهت دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است. بودن آنها محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی بهشت می‌سازد و نبودن آنها حتی با برخورداری مادی جهنم می‌آفریند" (بیانیه گام دوم)

و در ادامه می‌فرماید: "ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانون‌های ضد معنویت و ضد اخلاق نهاده است و هم اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. باید در این باره‌ها برنامه‌های کوتاه مدت و میان مدت جامعی تنظیم و اجر شود". (بیانیه گام دوم)

در زمینه فرهنگ و اجتماع، سه راهکار یا راهبرد زیر بیان می‌شود:

۱- مهمترین راهکار؛ جامعه پذیری با کفایت:

جامعه پذیری با کفایت یعنی انتقال موفق ارزش‌ها و هنجارها و قوانین نظام اسلامی به افراد و گروه‌های مختلف به ویژه نسل‌های جدید، این امر وظیفه نهادهای جامعه پذیری است یعنی خانواده، مدرسه، کتاب و رسانه‌ها (به ویژه رادیو و تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی).

در این میان، نقش مراکز آموزشی در سطوح مختلف - کودکانستان، ابتدایی، دبیرستان و دانشگاه - و معلمان و استادان بسیار حائز اهمیت است. واضح است که یک پیش شرط لازم برای موفقیت امر جامعه پذیری در مراکز آموزشی، به کارگماردن مدیران و معلمان و استادان معتقد به ارزش‌ها و هنجارهای دینی و معتقد به فعالیت جهادی در این مراکز است.

همچنین ارزیابی دقیق و مستمر عملکردهای گذشته نهادهای مختلف جامعه پذیری برای کسب موفقیت بیشتر ضروری و لازم است.

در دانشگاه، برگزاری کرسی‌های نظریه پردازی به منظور طرح و بیان نظریه‌های اسلامی بومی در علوم انسانی اجتماعی و نیز در خصوص کارکردهای داخلی و بین المللی نظام اسلامی، می‌تواند ذهن

نسل‌های جدید را برای همراهی با ارزش‌ها و هنجارهای اسلامی و نیز همراهی با مدیریت‌های جهادی و انقلابی، بیش از پیش آماده سازد.

۲- مدیریت فضای مجازی:

توسعه فناوری‌های ارتباطی و فضای مجازی، باعث ورود به عصر انفجار اطلاعات گردیده که در آن رسانه‌های نوین و به ویژه شبکه‌های اجتماعی نقش بسیار زیادی در زندگی یافته‌اند. این رسانه‌ها بدلیل قرار داشتن اغلب مراکز آن‌ها در کشورهای غربی، به عاملی برای شناخت سایر کشورها و کسب اطلاعات راهبردی آن‌ها و به عاملی برای نفوذ تبدیل گردیده است. یکی از روسای جمهور اخیر آمریکا گفته بود که این کشور امروز حدود ۹۵٪ اطلاعات خود درباره کشورها را از طریق کنترل موبایل‌های در دست مردم در جهان (و شبکه‌های اجتماعی) بدست می‌آورد.

در این زمینه، مهمترین راهکار برای کشورهای مستقل، برنامه‌ریزی برای داشتن یک اینترنت مستقل و تا آن زمان، برخورداری از شبکه‌های اجتماعی مستقل کارآمد داخلی است. تعدادی از کشورهای جهان در این مسیرها گام نهاده و موفقیت‌های خوبی بدست آورده‌اند.

واضح است که حتی داشتن چنین امکانات مستقلی نیز کافی نیست و در هر صورت، رسانه‌های جدید باید به خوبی مدیریت شوند. این امر نیاز به تصویب قوانین مجلس و مدیریت نیروی انسانی متخصص و متعهد کافی دارد. مدیریت فضای مجازی از طریق تصویب قوانین، یکی از مهمترین راهکارها در این رابطه است. این امر به ایجاد یک نهاد نظارتی مسئول و مستقل نیاز دارد.

۳- نگرش راهبردی و دائمی به بازگو کردن اقتدار و عملکردهای درخشان انقلاب:

این بازگوئی خاصه تأثیر آشکاری در نسل‌های جدید می‌گذارد، به ویژه اگر از طریق بهره‌گیری از انواع هنر مانند شعر و ادبیات، موسیقی، سینما و سریال‌های تلویزیونی صورت گیرد. در این رابطه می‌توان از مقایسه‌های آماری با کشورهای هم‌ردیف قبلی مانند کشورهای حاشیه خلیج فارس، آسیای مرکزی، قفقاز، آسیای جنوبی، سایر کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا (مانند مصر، الجزایر، لیبی و تونس) بهره برد.

به علاوه، تهیه مداوم برنامه‌های مستند و مستدل درباره اعتراف اندیشمندان متعدد غربی به افول غرب و آمریکا و در مقابل، اقتدار روزافزون نظام جمهوری اسلامی و همراهان انقلاب مفید و موثر است.

لزوم راهبردی و دائمی نگرستن به این مطلب، بدین دلیل است که دنیای جدید دنیای رسانه و به ویژه شبکه‌های اجتماعی و ماهواره و زمانه دروغ پراکنی‌های گسترده و تلاش‌های بسیار دشمنان انقلاب در القای ناکارآمدی و ناتوانی نیروهای انقلاب در پیشرفت و اعتلای کشور است. یکی از اهداف مهم آنان، ممانعت از آگاهی عمومی به پیشرفت‌های خیره‌کننده کشور در ۴۳ سال گذشته است. آنان تاب تحمل را از کف داده و آینده را برای خود ناامیدکننده می‌یابند.

ب - اقتصاد:

بیانیه گام دوم انقلاب درباره اهمیت موضوع اقتصاد و انواع چالش‌های اقتصادی کشور می‌فرماید: "اقتصاد یک نقطه کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی نقطه قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر اثر می‌گذارد. اقتصاد البته هدف جامعه اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید...". (بیانیه گام دوم) "انقلاب اسلامی، راه نجات از اقتصاد ضعیف و وابسته و فاسد دوران طاغوت را به ما نشان داد. ولی عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی است."

"مهمترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه بندی معیوب و نامتوازن، و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است. نتیجه این‌ها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوانان، فقر درآمدی در طبقه ضعیف و امثال آنست." (بیانیه گام دوم)

بیانیه در ادامه و در ذکر راه حل‌های مشکلات اقتصادی موجود چنین می‌فرماید:

"راه حل این مشکلات، اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود... جوانان عزیز در سراسر کشور بدانند که همه راه حل‌ها در داخل کشور است..." (بیانیه گام دوم)

اجرای راهبردها و راهکارهای زیر برای عبور از مشکلات اقتصادی و دستیابی به یک اقتصاد پویا و مولد لازم است:

۱- توافق بر سر یک راهبرد ثابت و پایدار اقتصادی:

این راهبرد باید مبتنی بر اقتصاد اسلامی و دارای دو بال عدالت و پیشرفت (مبتنی بر الگوی اسلامی ایرانی) و نیز تأکید بر اقتصاد مقاومتی بوده و در مجلس به تصویب برسد؛ بگونه‌ای که با تغییر دولت‌ها تغییر آن امکان پذیر نباشد.

در این راهبرد باید مردمی شدن اقتصاد - تجمع و شراکت منابع پولی مردمی - مورد توجه قرار گیرد. بعلاوه در این راهبرد نویسی، باید از برنامه‌های توسعه مبتنی بر اقتصاد لیبرالی و نئولیبرالی که ضد عدالت و بحران آفرین است، دوری شود. در درون این راهبرد، باید مراکز مختلف اقتصادی مانند بانک، وزارتخانه های اقتصادی، بورس و بخش های سه گانه خصوصی، دولتی و تعاونی بگونه‌ای تعریف شوند که نتیجه نهائی، دستیابی به یک اقتصاد پویا و از جمله سرازیر شدن نقدینگی کشور به سمت تولید و اشتغال باشد.

وظیفه مجلس در این باره بسیار سنگین است که باید با کمک نخبگان اقتصادی معتقد به اقتصاد مقاومتی، طرح راهبردی مربوطه را تهیه و سپس با دقت و موشکافی و با در نظر گرفتن مسئله زمان - یعنی برخورداری از اهداف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت - آنرا تصویب نماید. باید توجه داشته باشیم که دسترسی به یک اقتصاد کارآمد و پویا، تنها با تهیه یک برنامه جامع راهبردی امکان پذیر است و پیشرفت کشورهایی مانند چین، کره، ژاپن و مانند آن نیز از طریق برنامه های راهبردی هدفدار صورت گرفته است. البته کشور ما راه حل های ویژه خود را می‌طلبد.

۲ - نگاه ویژه به صنایع زودبازده و کوچک:

مقام معظم رهبری در سخنرانی خود در ماه مبارک رمضان امسال (۱۴۰۰)، موضوع صنایع کوچک و لزوم توجه کافی به آنها را مورد توجه قرار دادند. به طور کلی راه اندازی این صنایع آسان و اشتغالزایی آنها بالاست. هم چنین، بدلیل وجود رقابت زیاد در این صنایع، کیفیت کالاها به سمت مطلوب گرایش یافته و امکان صادرات آنها افزایش می‌یابد. در این صنایع، رعایت اصل مردمی شدن اقتصاد نیز بخش جدائی ناپذیر تولید است.

۳- تأسیس سریع و متعدد شرکت‌های تولیدی بزرگ سودآور:

با توجه به ثروتمندی شاخص کشور از نظر معادن - داشتن حداقل ۶۸ ماده معدنی ارزشمند و مقام پنجم جهان در ثروت کشوری - و نیز تجربیات مفید شرکت‌های تولیدی، می‌توان با تأسیس سریع تعداد معتابهی از شرکت‌های تولیدی سودآور (که تجربه آنها را در کشور داریم و همگان از نوع آنها با خبرند و نیز شرکت‌های دیگر مورد نیاز کشور) و پذیره نویسی آنها در بورس و یا تشویق سرمایه‌گذاری در آنها به روش‌های دیگر، نقدینگی موجود در جامعه را به سمت تولید و اشتغال هدایت نمود. این کار تنها به اراده و طرح‌های دقیق اجرائی نیاز دارد و رقابت ایجاد شده ناشی از آن برای رشد شرکت‌های موجود نیز مناسب است.

۴- پایان خام‌فروشی نفت:

علیرغم مدت طولانی تولید و صادرات نفت در کشور - حدود ۱۱۰ سال - متأسفانه خام‌فروشی نفت در کشور ما به یک عادت تبدیل شده است. امروزه با توجه به پیشرفت‌های علمی در فناوری و تجربیات ارزشمند کشور، می‌توان با برنامه‌ریزی از این عادت سوء عبور کرد. خام‌فروشی نفت، باید طبق یک برنامه دقیق وازپیش تدوین شده زمانی، پایان یافته و نفت خام با تبدیل به محصولات نفتی، پتروشیمی، برق و مانند آن که دارای مشتری بین‌المللی است با کسب ارزش افزوده بیشتر فروخته شود. این امر اشتغال را نیز تقویت و بیکاری را رفع می‌کند و روشی مناسب برای دور زدن تحریم‌ها نیز هست.

۵- طراحی و اجرای طرح‌های بزرگ و ملی اقتصادی:

اجرای اینگونه طرح‌ها با مدیریت جهادی که موفقیت در آنها پیش از این نیز اثبات شده است (مانند ساخت پالایشگاه ستاره خلیج فارس و طرح‌های توسعه میدان گازی پارس جنوبی) می‌تواند بسیار سودمند و اشتغال‌زا باشد و کشور را سرعت در مسیر پیشرفت قرار دهد. در این زمینه، سرمایه‌گذاری در بخش مسکن و شهرسازی، انرژی‌های تجدیدپذیر (مانند انرژی خورشیدی که کشور ما کشور آفتاب تابان نیز هست، و با اهمیت کمتری انرژی زمین‌گرمایی و انرژی باد)، طرح‌های بزرگ صنایع و معادن (از جمله تولید فلزات راهبردی با توجه به تنوع و ارزش معادن کشور مانند تولید فولاد)، طرح‌های بزرگ آزادراهی و بزرگراهی و خطوط آهن بین شهری و طرح‌های زیربنایی شهری و مانند آن توصیه می‌شود.

۶- بستن راه‌های نفوذ اقتصادی غرب:

این امر از طریق اولویت بخشی به تولید داخلی کالاهایی که مورد نیاز روزمره عامه بوده و واردات آن‌ها دارای ارزشی بالا است و یا در لیست تحریم یا انگیزه تحریم قرار دارد، امکان پذیر است. این کالاها ممکن است با توجه به نیاز عامه در درجه اول یا دوم اهمیت قرار داشته باشند.

۷- دیپلماسی کشور در خدمت اقتصاد:

این راهکار مربوط به هر دو حوزه اقتصاد و سیاست است. دستگاه دیپلماسی کشور، باید در کنار پیشبرد وظایف سیاست خارجی به عنوان وظیفه اصلی، همواره در تلاش جدی برای پیشبرد دیپلماسی اقتصادی نیز باشد. دفاتر نمایندگی کشور در خارج باید به شناخت و ارزیابی دائمی امکانات و توانایی‌های اقتصادی کشورهای مختلف و نیز نیازهای آنان که می‌تواند توسط همکاری با کشور ما برطرف شود، اهتمام داشته و زمینه‌های برقراری ارتباطات اقتصادی با آن کشورها را بررسی و آماده کنند.

اگر دستگاه دیپلماسی در این رابطه فعالانه گام بردارد، شاهد مراودات اقتصادی مفید به ویژه برای دورزدن تحریم‌ها خواهیم بود. دیپلماسی اقتصادی، می‌تواند سرمایه‌گذاری شرکت‌های ایرانی در خارج از کشور را با توجه به توان بالای تولیدی آنها و تجربیاتی که بدلیل تحریم‌ها بدست آورده‌اند، و از این نظر می‌تواند خدمات با کیفیت بالا ولی با نرخ ارزانتر ارائه دهند، تشویق و تسهیل نماید.

۸ - حمایت قانونی از طریق مصوبات مجلس، از:

- ❖ مبارزه دائمی و قاطع با مظاهر فساد، تبعیض و ویژه‌خواری (از جمله از طریق ایجاد مراکز تیزبین مبارزه با فساد در قوا، مبارزه با دریافت‌های مالی غیرمستعارف توسط برخی مدیران و غیره)
- ❖ مبارزه خستگی ناپذیر با دلالتی، قاچاق کالا و سودهای بادآورده (به عنوان مثال از طریق بستن مالیات بردرآمد، مالیات برخانه‌های خالی و غیره)
- ❖ در شرایط خاص و در صورت لزوم، تضمین سود مراکز تولیدی راهبردی بدون دولتی شدن آنها.
- ❖ بهره‌گیری از تجربیات مفید در دورزدن تحریم‌ها - تجربیات بیش از ۴۰ سال گذشته در دور زدن تحریم‌ها باید همواره مد نظر قرار گیرد. به عنوان مثال در نگرش به راه حل مشکلات اقتصادی، امید بستن به اروپایی‌ها یک امید واهی است و آنها تاکنون حتی

- اینستکس را - به جز یک مورد تراکنش خیلی اندک برای گرفتن ژست عملیاتی شدن - راه اندازی نکرده‌اند! می‌توان با دولت‌های زیادی برقراری تراکنش‌های مالی دوجانبه ایجاد کرد. برخی معتقدند دورزدن تحریم‌ها، نیاز به یک برنامه مدون و همه جانبه دارد.
- ❖ الگو برداری از صنایع تولیدی موفق و تعمیم آن به بخش‌های مختلف اقتصادی (به عنوان مثال الگوی تعاونی‌های تولیدی موفق)
- ❖ سیاست خارجی مبتنی بر اصول و مبانی انقلاب - در مذاکرات بین‌المللی باید همواره اصل حکمت، عزت و مصلحت مبنای کار باشد و در صورتی که طرف مقابل در زمان نزدیک، به تعهداتش عمل نکند، باید حضور خود در مذاکره را مشروط به کسب نتیجه سریع نموده یا از مذاکره کنار کشید. اجرای توافق بین‌المللی باید همواره متوازن و دوطرفه بطور همزمان باشد. مجلس شورای اسلامی می‌تواند قواعد لازم الاجرا برای حرکت در مذاکرات بین‌المللی را تدوین و تصویب نماید. ناگفته پیداست که غربی‌ها عموماً و فقط زمانی که مجبور می‌شوند درخواست مذاکره می‌کنند، اما بعداً به تعهدات خود عمل نمی‌کنند. تاکنون ثابت شده است که هرگاه با قدرت‌های غربی تعامل شده، آنان نفع زیادی برده و به تعهدات خود عمل نکرده‌اند، ولی قیمت جهانی نفت و در نتیجه درآمد ارزی کشور ما بشدت پائین آمده است. آنان زمانی که قیمت نفت بالا می‌رود به دلیل نتایج آن بر اقتصادشان، خواستار تعامل بیشتر با کشور ما می‌شوند تا قیمت کاهش یابد و از بحران‌های مربوطه رهایی یابند.

ج) سیاست:

موضوع سیاست را می‌توان به سیاست داخلی و سیاست و روابط خارجی تقسیم کرد. در سیاست، نظام انقلابی الگوی مستقلی برای حکمرانی دارد که چند ویژگی مهم آن عبارت است از: مردم سالاری دینی، استقلال از بیگانگان، عدالت و دفاع از مسلمانان و مستضعفان جهان. از نظر جامعه‌شناختی، در سیاست، عدالت طلبی و اجرای آن بسیار مهم است. این نکته بدین دلیل که نقش حضور مردم در صحنه انقلاب حائز اهمیت است، شایان توجه است. راهکارها و راهبردهای زیر در زمینه سیاست باید اجرایی شود:

۱- گردش نخبگان شایسته:

موفقیت هر نظامی، در حد بالایی، به نوع گردش نخبگان در آن نظام بستگی دارد و در صورتی این موفقیت کامل تر می‌شود که آنان کاملاً با معیارهای شناخته شده و مبنایی آن نظام مطابقت داشته باشند.

مسئولان نظام اسلامی، باید در مقابل ارزش‌های دینی خاضع و معتقد به آن‌ها و ساده زیست باشند. گزینش مسئولان نظام، نیاز به دقت کافی و انطباق ویژگی‌های ایشان با معیارهای اصولی و قانونی دارد. در موضوع گردش نخبگان، باید به جوانان معتقد و انقلابی میدان داد. همچنین باید کسانی مدارج ترقی را طی کنند که در مراحل مختلف، از آزمون موفق بیرون آمده باشند. به عنوان نمونه، باید برخورداری از تفکر، زیست و سلوک شهید راه مقاومت، شهید سلیمانی، یک معیار قوی برای روی کار آمدن مسئولان بالا باشد.

۲- تعقیب راهبرد مقاومت:

تجربه ۴۳ سال گذشته انقلاب اسلامی نشان می‌دهد هرگاه و در هر موضوعی که نیروهای انقلاب با جدیت به میدان آمده و تلاش و ایستادگی نموده‌اند، موفق بوده‌ایم. این راهبرد را می‌توان در سیاست خارجی (دفاع از نهضت‌های رهائی بخش)، اقتصاد (اقتصاد مقاومتی) و موضوعات مختلف دیگر بکار گرفت که برای موفقیت بهتر به تلاش و مدیریت جهادی نیاز دارد.

راهبرد مقاومت در سیاست خارجی، به معنی ایستادگی در مقابل دشمن است که از لوازم آن در اختیار داشتن نیروها و کادرهای سیاسی متعهد و راهبردهای ویژه (برای گروه‌ها، کشورها و مناطق مختلف) و نیز شناخت نقاط قوت و نقاط آسیب پذیر خودی و دشمن و بهره‌گیری از نقاط قوت خودی است. در این راهبرد، از تعامل بی‌موقع و عدم توازن در توافقاتی بین المللی و اعتماد به پای بندی غربی‌ها به این توافقات دوری می‌شود. متصدیان و کارگزاران سیاست خارجی کشور، باید همواره اصل عزت، حکمت و مصلحت را در نظر داشته باشند.

یکی از نمونه‌های عینی بهره‌گیری از این راهبرد، حمایت و همراهی دائمی از جنبش‌های اسلامی در منطقه مانند حزب الله لبنان، جنبش‌های فلسطینی جهاد اسلامی و حماس، کمک به گروه‌های اسلامی عراق و دولت و ملت سوریه در مبارزه با داعش، دفاع از مواضع حق طلبانه انصارالله یمن، انقلابی‌های بحرین و مانند آن و تشکیل محور قدرتمند مقاومت ضد صهیونیستی در منطقه می‌باشد.

۳- افزایش دائمی قدرت کشور:

امروزه روابط بین الملل روابط قدرت است. بنابراین تدبیر اندیشی برای افزایش قدرت کشور باید دائما در صدر برنامه‌ها باشد. قدرت ابعاد و موضوعات مختلفی دارد، مانند قدرت سخت و نرم، خودکفایی اقتصادی، پیشرفت در علم و فناوری و غیره. مقام معظم رهبری در باره اهمیت کسب قدرت می‌فرماید: روزی که به قله‌های پیشرفت و قدرت برسیم، دشمنی‌ها پایان می‌یابد. کشور باید از درون قوی شود. ایشان در سخنرانی‌های پس از صدوربیانه گام دوم نیز در موضوع افزایش اقتدار کشور، بر لزوم توجه به انواع تسلیحات مورد نیاز و نیز جلوگیری از رخنه و نفوذ دشمنان در دستگاه‌های کشور تاکید نمودند.

د - علم و فناوری:

رهبر فرزانه انقلاب درباره ارزش علم می‌فرماید: «جمله ای در نهج البلاغه هست که خیلی جمله پرمغزی است، می‌فرماید العلم سلطان؛ علم اقتدار است، سلطان یعنی اقتدار، قدرت... هر کس این قدرت را به چنگ آورد، می‌تواند تحکم کند، می‌تواند غلبه پیدا کند.» (بیانات، ۱۳۸۶) ایشان درباره هدف جامعه اسلامی از پیشرفت در علم نیز می‌فرماید: "ما علم را برای سعادت بشر، برای رشد و شکوفائی بشر، برای استقرار عدالت و آرزوهای قدیمی بشر می‌خواهیم" (بیانات، ۱۳۸۸) حوزه علم، چه علوم انسانی اجتماعی و چه علوم تجربی فنی مهندسی، آشکارا در فراهم ساختن مسیر دستیابی به تمدن اسلامی موثر است. بر اساس سند پایه پیشرفت، ایران تا سال ۱۴۴۶ ش (۲۰۶۵ م) باید در علوم انسانی اسلامی و فرهنگ متعالی در سطح بین المللی پیشتاز و در تولید اندیشه، علم و فناوری در میان ۵ کشور پیشرفته باشد.

راهکارها و راهبردهای مورد نیاز در حوزه علم و فناوری بدین شرح است:

• تبدیل لزوم نظریه پردازی‌های اسلامی بومی به فرهنگ در میان نخبگان و خواص:

نظریه پردازی‌های اسلامی بومی در علوم مختلف انسانی اجتماعی یکی از پیش نیازهای دستیابی به تمدن نوین اسلامی است. لزوم این نظریه پردازی‌ها با بهره‌گیری از مبانی انسان‌شناسی، هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی اسلامی باید در میان حوزویان و دانشگاهیان به فرهنگ تبدیل شود.

تنظیم و تصویب قوانین و مقررات و آئین نامه‌های مربوطه و بهره‌گیری از روش‌های مرسوم جهانی برای این امر می‌تواند مفید و سودمند باشد؛ به عنوان مثال، نوآوری و نظریه‌پردازی به عنوان پیش‌شرط ترفیع و ارتقا در مراکز علمی در نظر گرفته شود.

• **توجه کافی و دائمی به دانش‌های مهم و برتر در علم و فناوری:**

برخی دیدگاه‌های جدید در باره علم و فناوری می‌گویند آینده از آن دولت‌هایی است که در دانش‌ها و فناوری‌های نوین برتر پیشرفت نموده و در عصر آینده - عصر دانایی - در این زمینه بدرخشند. واضح است که این راهبرد به معنی بی‌توجهی به سایر دانش‌ها به ویژه دانش و فناوری تولید کالاهای مصرفی روزمره مانند تولید خودرو، ماشین آلات، منسوجات، مواد اولیه کارخانجات، مواد اولیه کشاورزی و غذایی و مانند آن نیست.

بنابراین باید بطور دائمی به دانش‌هایی مانند دانش پزشکی، سلول‌های بنیادی، انرژی هسته‌ای، صنایع دفاعی، نانو، هوافضا، زیست فناوری، آی تی، هوش مصنوعی، لیزر و مانند آن توجه خاص مبذول داشت و پیشرفت دائمی در آن‌ها را مد نظر داشت.

• **تسهیل روش‌ها و روندهای تبدیل دانش به فناوری:**

این تبدیل عملاً از طریق زنجیره شرکت‌های دانش بنیان، پارک‌های علم و فناوری و کارخانه‌ها و شرکت‌های تولید انبوه صورت می‌گیرد. دانش نباید انباشته شده و به فناوری، کالا، ثروت و صادرات تبدیل نشود. روند تولید انبوه را می‌توان از طریق تصویب قوانین، کمک‌های دولت، روش‌های تشویقی و غیره سرعت بخشید.

• **تشکیل مجالس تخصصی و نخبگانی علوم:**

با توجه به در اختیار داشتن انبوه نخبگان و تحصیل کردگان معتقد و شایسته در همه رشته‌های علمی، می‌توان در هر رشته و دانش علمی، مجمعی شامل نخبگان برجسته تشکیل داد تا این مجامع با برگزاری منظم جلسات مشورتی، پیشنهادات خود را در علم مربوطه - چه توصیه‌های راهبردی و چه راه حل‌های معضلات روزمره - ارائه دهند تا مورد استفاده برنامه ریزان و مدیران قرار گیرد.

این امر همچنین می‌تواند باعث رشد نظریه پردازی‌های بومی اسلامی در زمینه‌های مختلف شود.

• **بهره‌گیری از دیپلماسی علمی فناوری:**

در نقشه جامع علمی کشور، که در سال ۱۳۸۹ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید، موضوع دیپلماسی علمی فناوری نیز مورد توجه قرار گرفته است. در این نقشه ۱۳ راهبرد کلان مرتبط به اهداف کلان وجود دارد.

دیپلماسی علمی فناوری بویژه با کشورهای منطقه و جهان اسلام، از طریق پذیرش دانشجویان خارجی، ارتباطات علمی بین دانشگاهی و غیره برای کسب اهداف علمی موثر است؛ چه بدلیل پیشرفت‌های علمی فناوری کشور و امکان کمک به کشورهای دوست در این زمینه و چه بدلیل بهره‌گیری از پیشرفت دیگر کشورها.

البته باید توجه داشت که کشورهای غربی در این زمینه نمی‌توانند شریک خوبی باشند؛ زیرا از طریق دادن بورس تحصیلی به دانشجویان کشورهای دیگر و فرصت‌های مطالعاتی، در پی کسب جای پا در آن کشورها هستند. جوزف نای در کتاب آینده قدرت به این مساله اشاره کرده است (جوزف نای، ۱۳۹۰؛ ۱۵۸). از طرف دیگر، آنان تنها در زمینه‌هایی دست به انتقال فناوری می‌زنند که سرشار از منافع اقتصادی برای آنها باشد که در این زمینه می‌توان به برخی سرمایه‌گذاری‌های آمریکا در هند و قزاقستان در زمان کنونی اشاره کرد.

نتیجه و خلاصه

این نوشته در دو قسمت فرازاها و راهکارها به معرفی موضوع پرداخت:

خلاصه موضوعات فرازاها:

- ۱ - انقلاب اسلامی بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب معاصر است.
- ۲ - باید به آینده درخشان انقلاب امید داشت، که یک امید صادق و واقعی است.
- ۳ - انقلاب اسلامی به یک دوره طولانی انحطاط تاریخی در کشور پایان داد.
- ۴ - تقابل اسلام و استکبار پدیده برجسته دنیای معاصر است.
- ۵ - از برکات بزرگ انقلاب اسلامی ثبات و امنیت، افزایش چشمگیر معنویت، ارتقای بینش سیاسی مردم، ایجاد کشور و ملتی آزاد و مستقل و مقتدر و پیشرفته در علم است.

خلاصه موضوعات راهکارها و راهبردها:

لزوم توجه به جامعه پذیری باکفایت، مدیریت فضای مجازی و بازگویی عملکردهای درخشان انقلاب در بخش فرهنگ و اجتماع، توافق بر سر یک راهبرد ثابت اقتصادی، توجه به صنایع زودبازده، تاسیس شرکت های بزرگ سودآور، پایان خام فروشی نفت، اجرای طرح های بزرگ اقتصادی، بستن راه های نفوذ اقتصادی غرب، حمایت قانونی از مبارزه با مظاهر فساد و ویژه خواری و دلالی، بهره گیری از تجربیات مفید در دور زدن تحریم ها و الگوبرداری از صنایع موفق در بخش اقتصاد، گردش نخبگان شایسته، تعقیب راهبرد مقاومت، افزایش دائمی قدرت سخت و نرم و دیپلماسی اقتصادی در بخش سیاست، و لزوم فرهنگ شدن نظریه پردازی و نوآوری در علوم انسانی اجتماعی، توجه دائمی به دانش ها و فناوری های برتر، تسهیل روش های تبدیل علم به فناوری و کالا، تشکیل مجالس نخبگانی علوم و بهره گیری از دیپلماسی علمی فناوری در بخش علم.

فهرست منابع

- احمد فاروقی و ژان لوروریه (۱۳۵۸). ایران بر ضد شاه، ترجمه مهدی نراقی، تهران: امیرکبیر.
- آزادی، افشین؛ ترابی، محمد؛ حیدرپور، ماشاءالله (۱۳۹۹). جمهوری اسلامی ایران و فضای مجازی؛ راهکارهایی برای حل چالش‌ها، مطالعات دفاع مقدس، ۶(۳)، ۱۴۷-۱۷۸.
- بیانات رهبری معظم انقلاب در دیدار نخبگان جوان - ۸۶/۶/۱۲
- بیانات رهبری معظم انقلاب در دیدار وزیر علوم و استادان دانشگاه تهران-۸۸/۱۱/۱۳
- بیانیه گام دوم انقلاب در: khamenei.ir
- جنیدی، رضا؛ ملائی، مسعود (۱۳۹۸). راهبردهای مبتنی بر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در مقابله با قدرت هوشمند ایالات متحده آمریکا، راهبرد سیاسی، ۳(۸)، ۶۵-۸۹.
- جوزف نای (۱۳۹۰). آینده قدرت، ترجمه رضا مراد صحرایی، تهران: انتشارات حروفیه.
- حسین فردوست (۱۳۷۰). ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، تهران: روزنامه اطلاعات، ج ۱.
- زیبایی‌نژاد، مریم (۱۳۹۸). احیای انگاره‌های مهم هویتی در پرتو انقلاب اسلامی ایران، پژوهش‌های انقلاب اسلامی، ۸(۲۹)، ۱۸۷-۲۰۶.
- کاظمی، پریسا؛ بشیری، اکبر (۱۳۹۸). سازوکارهای تضمین حقوق بنیادین بشر در نظام حقوقی عمومی ایران، مطالعات حقوق بشر اسلامی، ۸(۱۶)، ۱۱۹-۱۴۰.
- کلر بریر؛ پیر بلانشه (۱۳۵۸). ایران: انقلاب به نام خدا، ترجمه قاسم صنعوی، تهران: کتاب سحاب.
- نصیری، سوناز (۱۳۹۸). نقش قدرت نرم در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی عراق)، مطالعات قدرت نرم، ۹(۱).
- نیکی کدی (۱۳۶۹). ریشه‌های انقلاب ایران، ترجمه عبدالرحیم گواهی، تهران: قلم.